

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. (1) Bu yönergenin amacı; Bayburt Üniversitesi birimlerinde her tür bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken bilim etiği kuralları ile bunların yürürlükteki mevzuat ve etik ilkelere aykırılık açısından değerlendirilmesini yapacak bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının görev, yetki, sorumluluk ve çalışma usullerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. (1) Bu yönerge;

- (a) Bayburt Üniversitesi mensuplarınca yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
- (b) Bayburt Üniversitesi tarafından ilan edilen öğretim elemanı kadrolarına müracaat eden üniversite mensubu veya mensubu olmayan adayların tüm bilimsel araştırma ve çalışma konularını,
- (c) Lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
- (d) Bayburt Üniversitesi mensuplarınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayınlara ilgili yayın etiği sorunlarını,
- (e) Bayburt Üniversitesi mensuplarınca biyomedikal araştırmalarda kullanılacak deneklerde ve ekoloji ile ilgili çalışmalarda yapılan etik ihlallerini kapsar.
- (f) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri, çalışma esasları, Kurula başvuru ve etik değerlendirmelere ilişkin konuları kapsar.

Dayanak

MADDE 3. (1) Bu Yönerge; 2547 sayılı kanununun 24 üncü, 42 inci ve 65 inci maddelerine, Yükseköğretim Kurulu Genel Kurul'unun 10/11/2016 tarihli toplantısında alınan 2016.23.497 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4. (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Birim: Bilim alanında çalışma yapan enstitü, fakülte, yüksekokul ve araştırma merkezlerini,
- b) Kurul: Bayburt Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunu,
- c) Kurul Başkanı: Bayburt Üniversitesi Rektörü tarafından seçilen Başkanı,
- d) Rektör: Bayburt Üniversitesi Rektörü'nü,
- e) Üye: Bayburt Üniversitesi Araştırma ve Yayın Etik Kurulunda görevli öğretim üyelerini,
- f) Denek: Üzerinde araştırma, inceleme, deney veya değerlendirme yapılan canlı varlıkları,
- g) Rektörlük: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
- h) Sekreteryaya: Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Sekreteryasını,
- i) Senato: Bayburt Üniversitesi Senatosu'nu,
- j) Üniversite: Bayburt Üniversitesi'ni, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Etiğe Aykırı Eylemler

MADDE 5. (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- a) **İntihal:** Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek
- b) **Sahtecilik:** Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- c) **Çarpıtma:** Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- d) **Tekrar Yayımla:** Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayımlar olarak sunmak,
- e) **Dilimleme:** Bir araştırmancının sonuçlarını, araştırmancının bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayın olarak sunmak,
- f) **Haksız Yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dahil etmek veya olan kişileri dahil etmemek, yazar sıralamasını gereksiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskıda eserden çıkarmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dahil etmek,

(2) Diğer etik ihlali türleri şunlardır:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) İnsan ve hayvan üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek,
- d) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- e) İncelenmek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayınlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- f) Bilimsel araştırma için sağlanan ve ayrılan kaynakları ve mekanları, imkanları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- g) Dayanıksız, yetersiz ve kısıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- h) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan yada araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayınlamak,
- i) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığını ve ekolojik dengeye zarar vermek, Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,
- j) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırmalara ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,
- k) Araştırmacılar ve yetkililerce yapılan bilimsel araştırmalarla ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlülüğüne uymamak,
- l) Bilimsel çalışmalarda diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- m) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

MADDE 6. (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yükseköğretim Kurumlarında Yer Alan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının Oluşumu

MADDE 7. (1) Bilimsel Araştırma ve yayın etiği kurulu sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri, fen ve mühendislik bilimleri alanlarında oluşturulur. Bu kurul Üniversitenin ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından iki yıllık süreyle Rektör tarafından seçilen yedişer üyeden oluşur. Üniversite bünyesinde yukarıdaki koşulları sağlayacak yeterli sayıda profesör unvanına sahip öğretim üyesinin bulunmaması durumunda yedi üyeden oluşan bir adet bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulu Rektör tarafından oluşturulabilir.

(2) Gerekli görülmesi halinde çalışmaların verimliliğini sağlamak amacıyla Rektör tarafından yedi profesörden oluşan farklı bilim alanları için farklı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulabilir.

(3) Etik Kurulu başkanları rektör tarafından seçilir. Kurul, kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevi sona ermesi halinde başkan yardımcılığı görevi de sona erer.

(4) Etik Kurulu üyelerinin görev süresi iki (2) yıldır. Görev süresi biten bir üye yeniden görevlendirilebilir.

(5) Disiplin cezası almış ya da hakkında etik ihlal veya etik özensizlik kararı verilmiş öğretim üyeleri Etik Kurulu üyesi olamaz.

(6) Etik Kurulu Üyeliği;

- a) Kurul üyesinin görev süresinin tamamlanması,
- b) Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve mazeretsiz olarak birbirini izleyen üç toplantıya katılmama veya yasal bir neden bulunsa bile altı aydan fazla Etik Kurulu toplantılarına katılmama veya uzun süreli yurt dışında görevli izinli sayıma ya da altı aydan fazla sağlık raporu alma,
- c) Etik Kurulu üyeliği sırasında disiplin cezası alması ya da hakkında etik ihlal veya etik özensizlik kararı verilmesi,
- d) Üniversiteden ayrılma,
- e) Etik Kurulu üyeliğinden çekilme durumlarında sona erer.

(6) Etik Kurulu üyeliğinden çekilme veya üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer. Etik Kurulu üyeliğinden çekilen ya da üyeliği düşen üyenin yerine Üniversite Senatosunun önerisiyle Rektör tarafından, yerine atandığı üyenin kalan görev süresini tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

(7) Etik Kurulunun sekreteryası Bayburt Üniversitesi Hukuk Müşavirliği birimi tarafından yürütülür. Kurulun tüm inceleme, değerlendirme ve ilgili yazışmalarına ait belgelerin en az 10 yıl süre ile Etik Kurula ait özel korunaklı arşivde saklanması zorunludur. Rektörlük Makamının veya Başkanın izni olmadan Kurul evraklarına herhangi bir yoldan erişmek yasaktır. Başkan bu konudaki yetkisini gerektiğinde kurul üyelerinden birisine yazılı olarak devredebilir.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının görevleri

MADDE 8. (1) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında Rektörlük aracılığı ile gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,
- b) İnceleme sonucunda alınan kararları Rektöre sunmak,
- c) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim yada kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektöre önerilerde bulunmak.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının toplantı usul ve esasları

MADDE 9. (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve karar alır. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları toplantılarına başkanlık eder.

(2) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir.

(3) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- (a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları, doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- (b) İlgilinin kendi Üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- (c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar(üçüncü derece dahil) kan veya sıhrı hısımları,
- (d) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(4) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(5) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(6) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulu üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarına başvuru ve kurulun çalışma esasları

MADDE 10 – (1) Üniversiteye ulaşan etik ihlal iddiaları, Üniversite bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında incelenir.

(2) Söz konusu iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarına iletilir.

(3) Üniversiteye gönderilen her başvuru dosyası için ayrı dosya açılır.

(4) Üniversiteye gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikayet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu Üniversite tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğu bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler üniversiteler arası kurul başkanlığına gönderilir.

(5) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde, bu durumun savunma istek yazısında belirtilmesi koşuluyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakların bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten ilgili kurulca savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakların teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.

(6) Alınacak kararlar, ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.

(7) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunca alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak yada başka bir karar alınmak üzere Rektöre sunulur.

(8) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.

(9) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunun inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler İnceleme Sonucunda Yapılacak İşlemler

MADDE 11. (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Üniversite tarafından yapılır.

(2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınamayacağı hususu da Üniversite tarafından değerlendirilir.

(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine karşı aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Üniversite tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.

(5) Etik ihlal kararları en geç bir ay içerisinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı'na bildirilir.

Gizlilik

MADDE 12. (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir, etik kurulun tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden İnceleme

MADDE 13. (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında daha önce incelenen ve esas hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun üniversite bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunca tespit edilmesi şarttır.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

MADDE 14. (1) Bu düzenleme kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınacak kararlar Üniversite tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yüksek öğretim kurulunca değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 15. (1) 22/03/2018 tarihli ve 2018/35 sayılı Senato kararı ile kabul edilen "Bayburt Üniversitesi Etik Kurulu İlkeleri Yönergesi" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 16-(1) Bu Yönerge, Bayburt Üniversitesi Senatosunun 30/06/2021 tarihli ve 07 sayılı toplantısında 2021/58 sayılı kararla kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Yürütme

MADDE 17-(1) Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.

